

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε στην αίθουσα 611 του Υπουργείου Ανάπτυξης (πρώην Εμπορίου) την 24η Φεβρουαρίου 1997, ημέρα Δευτέρα και ώρα 11:30, με την εξής σύνθεση :

Πρόεδρος: Ευάγγελος Περάκης, κωλυομένου του Προέδρου κ. Κωνσταντίνου Λασσαδού

Μέλη: Νικόλαος Σακελλαρόπουλος,

Ανδρέας Κίτσος, κωλυομένου του τακτικού μέλους, κ. Κων/νου Ηλιόπουλου,

Γεώργιος Τριανταφυλλάκης, κωλυομένου του τακτικού κ. Λεων. Νικολούζου,

Παναγιώτης Μαντζουράνης, κωλυομένου του τακτικού μέλους κ. Χαρίλαου Χάρακα,

Ηλίας Σουφλερός κωλυομένου του τακτικού μέλους κ. Δημητρίου Τζουγανάτου,

Ιωάννης Κατσουλάκος.

Γραμματέας: Αλεξάνδρα-Μαρία Ταραμπίκου.

Τα λοιπά τακτικά και αναπληρωματικά μέλη, καίτοι προσκληθέντα δεν προσήλθαν λόγω κωλύματος.

Θέμα της Συνεδρίασεως ήταν **ο έλεγχος της συγκέντρωσης μεταξύ των εταιριών SOLVAY S.A. αφενός και SODI PLC αφετέρου, η οποία γνωστοποιήθηκε από την πρώτη ως άνω εταιριών στην Επιτροπή Ανταγωνισμού την 27.11.1996, σύμφωνα με το άρθρο 4β του ν.703/1977, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.**

Στη συνεδρίαση παρέστη η γνωστοποιούσα εταιρεία δια των πληρεξουσίων της δικηγόρων, Αθανασίου Σαφαρή και Ολγας Παπαδόγιαννη.

Στην αρχή της Συνεδρίασεως το λόγο έλαβε η Γενική Εισηγήτρια κα Σ. Καμπερίδου, η οποία ανέπτυξε την εισήγηση της Γραμματείας και πρότεινε την απαγόρευση της πραγματοποίησης της γνωστοποιηθείσης συγκέντρωσης.

Στη συνέχεια το λόγο έλαβαν οι πληρεξούσιοι δικηγόροι της γνωστοποιούσας εταιρίας, οι οποίοι ανέπτυξαν τις θέσεις αυτής, ανέλυσαν προφορικά και αναφέρθηκαν στα από 30.12.1996, 16.1.1997 και από 24.2.1997 εγγράφως υποβληθέντα υπομνήματά τους και ζήτησαν από την Επιτροπή να κριθεί ότι η υπό εξέταση συγκέντρωση δεν περιορίζει σημαντικά τον ανταγωνισμό. Τέλος, ζήτησαν και την εξέταση του μάρτυρος Εμμανουήλ Καλογερόπουλου, Γενικού Διευθυντή της εταιρείας SOLVAY ΧΗΜΙΚΑ Α.Ε., η οποία και έγινε. Υστερα υποβλήθηκαν από τον Πρόεδρο και τα μέλη της Επιτροπής ερωτήσεις προς τους πληρεξούσιους δικηγόρους και τον μάρτυρα. Μετά ταύτα αποχώρησαν οι δικηγόροι και ο μάρτυρας και ακολούθησε διάσκεψη της Επιτροπής Ανταγωνισμού, κατά την οποία, η Επιτροπή, αφού έλαβε υπ' όψη της τα στοιχεία του φακέλλου, την εισήγηση της Γραμματείας και τα όσα εξέθεσαν εγγράφως και προφορικώς οι πληρεξούσιοι δικηγόροι της γνωστοποιούσας εταιρείας και ο μάρτυρας αυτής,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

1. Οι συμμετέχουσες εταιρίες

1.1 Η εταιρία SOLVAY S.A., έχει έδρα το Βέλγιο και αντικείμενο την παρασκευή ή εξόρυξη και εμπορία χημικών προϊόντων και συγκεκριμένα: αλκαλίων, ιδίως ανθρακικού νατρίου, καυστικής σόδας και παραγώγων αυτών, χλωρίου και παραγώγων αυτών περιεχόντων χλώριο, αλάτων, φωσφορικών αλάτων, ποτάσας και λιπασμάτων, προϊόντων περιεχόντων υπεροξείδιο, οργανικών πολυμερών και προϊόντων που προέρχονται από διάλυσή τους και γενικά, όλων των χημικών και βιομηχανικών προϊόντων, συμπεριλαμβανομένων των φαρμακευτικών προϊόντων, των κτηνιατρικών προϊόντων και των προσθέτων, των βιταμινών για ζωοτροφές, των καταλυτών και των προϊόντων βαφής και προϊόντων της βιομηχανίας κατασκευών, καθώς και όλων των συστατικών που συνιστούν τις πρώτες ύλες, τα ημιτελή προϊόντα και τα (τελικά) προϊόντα ή υποπροϊόντα, τα παράγωγα ή τα υπολείμματα των τελικών προϊόντων που αναφέρονται ανωτέρω.

Στην Ελλάδα, τα χημικά προϊόντα της SOLVAY διεκινούνται μέσω εμπορικού αντιπροσώπου μέχρι τον Απρίλιο 1996, οπότε ιδρύθηκε η θυγατρική της SOLVAY CHIMICA A.E., με έδρα το Χολαργό η οποία δραστηριοποιείται στη διανομή ορισμένων χημικών προϊόντων της μητρικής εταιρίας μεταξύ των οποίων και η ανθρακική σόδα.

Οι πωλήσεις της SOLVAY το 1995 ανήλθαν σε 7.090.000.000 ECU, ενώ στην Ελλάδα οι πωλήσεις της εταιρίας αυτής ανήλθαν σε 4.800.000 ECU.

1.2 Η εταιρία SODI PLC, με έδρα τη Devnja Βουλγαρίας, ανήκει εξ' ολοκλήρου στο βουλγαρικό δημόσιο και ασχολείται με την παραγωγή και την εμπορία (χονδρική και λιανική) ανθρακικού νατρίου, προϊόντων με βάση τη σόδα, ορυκτών αλάτων και άλλων χημικών προϊόντων. Η εταιρία δραστηριοποιείται επίσης και στους τομείς υλικών κατασκευής, διατροφής, παραγωγής ενέργειας, παραγωγής και εμπορίας σε χονδρική και λιανική μεμονωμένων κομματιών και εξοπλισμού για τη χημική βιομηχανία.

Στην Ελλάδα η SODI διακινεί τα προϊόντα της απ' ευθείας ή μέσω εμπορικών αντιπροσώπων και εμπόρων.

Οι πωλήσεις της εταιρίας το 1995 ανήλθαν σε 74.000.000 ECU, ενώ στην Ελλάδα, όπου διακινείται μόνο η ανθρακική σόδα της εταιρίας, οι πωλήσεις της ανήλθαν, σύμφωνα με εκτιμήσεις της SOLVAY, σε 1.200.000 ECU.

2. Προσφορά εξαγοράς και σύναψη προσυμφώνου

2.1 Την 13 Νοεμβρίου 1996 υποβλήθηκε η τελική προσφορά της SOLVAY S.A. προς το Βουλγαρικό Οργανισμό Ιδιωτικοποιήσεων για την εξαγορά του 60% των μετοχών της εταιρίας SODI.

2.2 Η εν λόγω προσφορά έγινε μετά από διεθνή διαγωνισμό του Βουλγαρικού Οργανισμού Ιδιωτικοποιήσεων για την πώληση του 60% των μετοχών της SODI, ενώ το υπόλοιπο 40% θα προσφερθεί στο Mass Privatization Fund της Βουλγαρίας καθώς και στους υπαλλήλους της SODI, την αποτυχία των διαπραγματεύσεων μεταξύ της SODI και της αμερικανικής πρώτης πλειοδότης εταιρίας και την κλήση της δεύτερης πλειοδότης εταιρίας SOLVAY, την 10 Δεκεμβρίου 1996, να

συμμετάσχει σε τρίτο κύκλο διαπραγματεύσεων για την εξαγορά του 60% των μετοχών της εταιρίας SODI. Μετά από σχετικές διαπραγματεύσεις υπογράφηκε στις 16 Δεκεμβρίου 1996 σχετικό προσύμφωνο εξαγοράς το οποίο ενεκρίθη από το Υπουργικό Συμβούλιο της Βουλγαρίας στις 19 Δεκεμβρίου 1996. Με βάση το προσύμφωνο αυτό η SOLVAY θα αγοράσει 3.141.553 μετοχές της SODI (60% του καταχωρημένου μετοχικού κεφαλαίου της SODI). Ως καταληκτική ημερομηνία για την υπογραφή της οριστικής σύμβασης ορίστηκε η 28η Φεβρουαρίου 1997, η υπογραφή της οποίας εξαρτάται από την εκπλήρωση, έως την καταληκτική ημερομηνία, διαφόρων όρων μεταξύ των οποίων και η λήψη όλων των απαιτούμενων εγκρίσεων από τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στο εν λόγω προσύμφωνο ορίστηκε ότι εάν η υπογραφή της οριστικής συμφωνίας δεν γίνει μέχρι την 28η Φεβρουαρίου 1997, οι συμβαλλόμενοι δεν έχουν καμία περαιτέρω υποχρέωση προς ολοκλήρωση της σκοπούμενης δικαιοπραξίας. Κατά δήλωση της γνωστοποιούσας επιχείρησης, η συγκεκριμένη καταληκτική ημερομηνία ετέθη από το βουλγαρικό δημόσιο λόγω των ασφυκτικών όρων που του επεβλήθησαν από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο στο πλαίσιο παροχής πιστώσεων προς τη Βουλγαρική Κυβέρνηση για την αντιμετώπιση της δεινής οικονομικής κατάστασης στην οποία βρίσκεται η χώρα αυτή.

3. Τα προϊόντα που αφορά η συγκέντρωση - οι σχετικές αγορές

3.1 Σε εθνικό επίπεδο, η αγορά που επηρεάζεται, από την εν λόγω συγκέντρωση είναι αυτή της ανθρακικής σόδας (ανθρακικό νάτριο) στην οποία δραστηριοποιούνται και οι δύο εταιρίες.

Η ανθρακική σόδα είναι αλκαλικό χημικό προϊόν που χρησιμοποιείται κυρίως ως πρώτη ύλη στην παραγωγή γυαλιού. Συγκεκριμένα, η ανθρακική σόδα είναι ένας από τους κύριους συντελεστές κόστους στην παραγωγή γυαλιού και υπολογίζεται ότι σ' αυτό διατίθεται το 60% του κόστους της πρώτης ύλης. Η ανθρακική σόδα χρησιμοποιείται επίσης στη χημική βιομηχανία για την παραγωγή απορρυπαντικών, μπετονίτη και στη μεταλλουργία.

Η ανθρακική σόδα παράγεται από κοινό αλάτι και ασβεστόλιθο με τη μέθοδο «αμμωνία-σόδα» («συνθετική ανθρακική σόδα») ή από το σπάνιο ορυκτό τροπα, που περιέχει ανθρακικό νάτριο («φυσική ανθρακική σόδα»). Στην Ευρώπη όλη η παραγόμενη ανθρακική σόδα είναι συνθετική.

Αλκαλικό προϊόν όπως η ανθρακική σόδα είναι και η καυστική σόδα (υδροξείδιο του νατρίου), η οποία παράγεται επίσης από τις δύο επιχειρήσεις που συμμετέχουν στη συγκέντρωση. Η καυστική σόδα μπορεί θεωρητικά να υποκαταστήσει την ανθρακική σόδα σε ορισμένες βιομηχανικές εφαρμογές ως πηγή αλκαλίων ιδίως στην μεταλλουργία και στην παραγωγή απορρυπαντικών αλλά και στην υαλουργία. Στην πράξη, η καυστική σόδα διακινείται σε διαφορετική αγορά από αυτή της ανθρακικής σόδας και χρησιμοποιείται κυρίως στην παραγωγή χαρτιού και αλουμινίου. Η καυστική σόδα, λόγω της φύσεώς της, είναι επικίνδυνη κατά τη διακίνησή της σε μεγάλες αποστάσεις, ενώ η ανθρακική σόδα είναι ακίνδυνη. Επίσης, η μετάβαση από την ανθρακική σόδα στην καυστική σόδα απαιτεί επένδυση κεφαλαίου για τον εξοπλισμό ενώ η τιμή της παρουσιάζει μεγάλες διακυμάνσεις ανάλογα με τη ζήτηση. Η υαλουργία, που είναι ο κυριότερος καταναλωτής ανθρακικής σόδας στην ευρωπαϊκή αγορά, μπορεί θεωρητικά να καλυφθεί με ανθρακική σόδα μέχρι 15 % των αναγκών της σε αλκάλια. Από τα παραπάνω προκύπτει δυνατότητα υποκατάστασης μεταξύ ανθρακικής και καυστικής σόδας αλλά σε περιορισμένο βαθμό.

Το μερίδιο της SOLVAY στη διεθνή αγορά ανθρακικής σόδας είναι περίπου 17% και της SODI περίπου 2,5%. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση το μερίδιο της SOLVAY το 1995 ήταν 50,5% ενώ της SODI δεν είναι γνωστό (πάντως το μερίδιο των εταιρειών της Ανατολ. Ευρώπης δεν ξεπέρασε το 10%). Στο σύνολο της Ευρωπαϊκής αγοράς (Δυτική και Ανατολική), το μερίδιο της SOLVAY υπολογίζεται στο 20-25%.

Η ζήτηση ανθρακικής σόδας στην Ελληνική αγορά ανέρχεται στους 71.000 τόνους περίπου, εκ των οποίων το 42% περίπου απορροφά η παραγωγή μπετονίτη, το 38% η υαλουργία και το 10% η παραγωγή απορρυπαντικών.

Στην Ελλάδα δεν παράγεται ανθρακική σόδα και η ζήτηση καλύπτεται αποκλειστικά με εισαγωγές. Τα μερίδια των εταιρειών που δραστηριοποιούνται στην ελληνική αγορά ανθρακικής σόδας, σύμφωνα με εκτίμηση της SOLVAY, κατά τα έτη 1993, 1994 και 1995 κυμάνθηκαν ως ακολούθως: (α) SOLVAY (Βέλγιο) 39%, 77% και 70% αντίστοιχα, (β) SODI PLC (Βουλγαρία) 31%, 6% και 17%, αντίστοιχα, (γ) UPSON και USG (Ρουμανία) 10%, 4% και 5% αντίστοιχα, (δ) SISE ve CAM (Τουρκία) 14%, 11% και 7% αντίστοιχα, και (ε) ΛΟΙΠΟΙ 6%, 2% και 1% αντίστοιχα.

Οι πελάτες της SOLVAY στην Ελλάδα, είναι ελάχιστες μεγάλες επιχειρήσεις. Ειδικότερα, οι δύο μεγαλύτεροι πελάτες της SOLVAY στην Ελλάδα απορροφούν το 76,5% των πωλήσεων της στη χώρα μας, ενώ οι πέντε μεγαλύτεροι πελάτες της απορροφούν το 96,6% των πωλήσεων αυτών.

Επί πλέον, θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα μερίδια των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην ελληνική αγορά ανθρακικής σόδας παρουσίασαν μεγάλη διακύμανση κατά την τριετία 1993-1995. Συγκεκριμένα, το μερίδιο της SOLVAY κυμάνθηκε από 39% - 77%, ενώ της SODI από 6% - 31%.

4. Νομική εκτίμηση

4.1 Παρά το γεγονός ότι η εν λόγω εξαγορά αφορά αλλοδαπές εταιρίες οι οποίες δεν δραστηριοποιούνται παραγωγικά στην Ελλάδα, αλλά εξάγουν τα προϊόντα τους σ' αυτή, η γνωστοποιούμενη συγκέντρωση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του ν. 703/77, όπως ισχύει, δεδομένου ότι η αρχή της εδαφικότητας, η οποία καθιερώνεται στο άρθρο 32 του ν. 703/77 έχει ευρύ ρυθμιστικό περιεχόμενο και επιβάλλει την εφαρμογή του νόμου σε κάθε περιορισμό του ανταγωνισμού που επενεργεί ή μπορεί να επενεργήσει στη χώρα μας. Ρητά δε ορίζεται ότι η ύπαρξη εγκατάστασης των υπό συγκέντρωση επιχειρήσεων στην ημεδαπή δεν αποτελεί προϋπόθεση εφαρμογής του νόμου. Συνεπώς, η αγορά του 60% των μετοχών της εταιρίας SODI PLC από τη SOLVAY S.A., δια της οποίας η δεύτερη αποκτά τον έλεγχο του συνόλου της πρώτης, αποτελεί συγκέντρωση υπό την έννοια του άρθρου 4, παρ. 2 εδάφ. β του νόμου και, επομένως, υπόκειται στις σχετικές με τις συγκεντρώσεις ρυθμίσεις του νόμου αυτού.

4.2.1 Σύμφωνα με το άρθρο 4β παρ. 1 του ν. 703/77 «Περί Ελέγχου Μονοπωλίων, Ολιγοπωλίων και Προστασίας του Ελεύθερου Ανταγωνισμού» όπως ισχύει:

«Κάθε συγκέντρωση επιχειρήσεων πρέπει να γνωστοποιείται στην Επιτροπή Ανταγωνισμού μέσα σε δέκα (10) εργάσιμες ημέρες από τη σύναψη της συμφωνίας ή τη δημοσίευση της προσφοράς ή ανταλλαγής ή την απόκτηση συμμετοχής, που εξασφαλίζει τον έλεγχο της επιχείρησης όταν:

α) το μερίδιο αγοράς των προϊόντων ή υπηρεσιών που αφορά η συγκέντρωση, όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 4στ, αντιπροσωπεύει στην εθνική αγορά ή σε ένα σημαντικό σε συνάρτηση με τα χαρακτηριστικά των προϊόντων ή των υπηρεσιών τμήμα της, τουλάχιστον είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) του συνολικού κύκλου εργασιών που πραγματοποιείται με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που θεωρούνται ομοειδή από τον καταναλωτή λόγω των ιδιοτήτων, της τιμής τους και της χρήσης για την οποία προορίζονται ή

β) ο συνολικός κύκλος εργασιών όλων των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη συγκέντρωση, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 4στ, ανέρχεται τουλάχιστον στο σε δραχμές ισόποσο των πενήντα εκατομμυρίων (50.000.000) Ευρωπαϊκών Λογιστικών Μονάδων (ECU) και δύο τουλάχιστον από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιούν, καθεμία χωριστά, στην εθνική αγορά συνολικό κύκλο εργασιών άνω του σε δραχμές ισόποσου των πέντε εκατομμυρίων (5.000.000) Ευρωπαϊκών Λογιστικών Μονάδων (ECU).».

4.2.2 Η γνωστοποίηση της εν λόγω συγκέντρωσης έγινε την 27 Νοεμβρίου 1996 (το σχετικό παράβολο κατετέθη στις 3 Δεκεμβρίου 1996), ενώ η υπογραφή του σχετικού προσυμφώνου έγινε την 16 Δεκεμβρίου 1996 (βλ. ανωτέρω παράγρ. 2.2). Κατά συνέπεια η γνωστοποίηση έγινε εμπρόθεσμα.

4.2.3 Δεδομένου ότι το μερίδιο αγοράς του προϊόντος που αφορά η υπό κρίση συγκέντρωση, δηλ. της ανθρακικής σόδας, υπερβαίνει το 25% και συγκεκριμένα, το συνολικό μερίδιο στη συγκεκριμένη αγορά των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη συγκέντρωση ανέρχεται σε 87% (1995), ενώ, όσον αφορά τον κύκλο εργασιών, σε παγκόσμιο επίπεδο αυτός υπερβαίνει τα 50 εκατ. ECU, αλλά σε εθνικό επίπεδο καμμία από τις επιχειρήσεις που συμμετέχουν στη συγκέντρωση δεν υπερβαίνει το όριο των 5 εκατ. ECU, έπεται ότι η υπό κρίση υπόθεση υπάγεται στις διατάξεις του άρθρου 4β του ν. 703/77 μόνο λόγω ικανοποίησης του κριτηρίου του μεριδίου αγοράς.

4.3.1 Σύμφωνα με το άρθρο 4γ παρ. 1 και 2 του ν. 703/77:

«1. Με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού απαγορεύεται κάθε συγκέντρωση επιχειρήσεων, που υπόκειται σε προηγούμενη γνωστοποίηση και η οποία μπορεί να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στην εθνική αγορά ιδίως με τη δημιουργία ή ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης.

2. Για την εκτίμηση της δυνατότητας μιας συγκέντρωσης να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό υπό την έννοια της παρ. 1 του παρόντος άρθρου λαμβάνονται υπόψη ιδιαίτερα η διάρθρωση όλων των σχετικών αγορών, ο πραγματικός ή δυνητικός ανταγωνισμός εκ μέρους επιχειρήσεων εγκατεστημένων εντός ή εκτός Ελλάδος, η ύπαρξη νομικών ή πραγματικών εμποδίων εισόδου στην αγορά, η θέση των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων στην αγορά και η χρηματοδοτική και οικονομική δύναμή τους, οι δυνατότητες επιλογής των προμηθευτών και των χρηστών από τις επιχειρήσεις και από άλλες ανταγωνιστικές ή δυνητικά ανταγωνιστικές επιχειρήσεις, η πρόσβασή τους στις πηγές εφοδιασμού ή στις αγορές διάθεσης των προϊόντων, η εξέλιξη της προσφοράς και της ζήτησης των οικείων αγαθών και υπηρεσιών, τα συμφέροντα των ενδιαμέσων και τελικών καταναλωτών και η συμβολή στην εξέλιξη της τεχνικής και οικονομικής προόδου, υπό τον όρο ότι η εξέλιξη αυτή είναι προς το συμφέρον των καταναλωτών και δεν αποτελεί εμπόδιο για τον ανταγωνισμό.»

4.3.2 Όπως έχει ήδη κριθεί από την Επιτροπή Ανταγωνισμού, μια επιχείρηση βρίσκεται σε δεσπόζουσα θέση όταν έχει τη δύναμη της ανεξάρτητης συμπεριφοράς και αυτή η ανεξαρτησία της επιτρέπει να ενεργεί χωρίς να υπολογίζει τους ανταγωνιστές της, τους αγοραστές των προϊόντων ή των υπηρεσιών της ή τους προμηθευτές της. Η δεσπόζουσα θέση προϋποθέτει ένα σημαντικό μερίδιο αγοράς, επί πλέον όμως αυτού, προϋποθέτει την συνδρομή πραγματικής δυνατότητας μονομερούς επηρεασμού των όρων αυτής της αγοράς. Η δυνατότητα αυτή προσδιορίζεται από πολλούς παράγοντες, όπως λ.χ. το μερίδιο αγοράς της κρινόμενης επιχειρήσεως, η ύπαρξη άλλων ανταγωνιστών επί της αγοράς και το μερίδιο που κάθε ένας από αυτούς έχει στην αγορά αυτή (πραγματικός ανταγωνισμός), οι δυνατότητες εισόδου στην αγορά νέων ανταγωνιστών (δυνατός ανταγωνισμός), δυνατότητες που κρίνονται -μεταξύ άλλων- και επί τη βάση της υπάρξεως ή μη νομικών ή πραγματικών εμποδίων εισόδου στην αγορά, των οικονομικών δυνατοτήτων, της τεχνογνωσίας, των γνώσεων της τοπικής αγοράς, της δυνατότητας δημιουργίας δικτύου διανομής, του μεταφορικού κόστους- κλπ.

4.3.3 Το μερίδιο των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη υπό κρίση συγκέντρωση αποτελεί, στατικά κρινόμενο, μια ισχυρή ένδειξη δεσπόζουσας θέσης στην εθνική αγορά. Γενικά, στις περισσότερες περιπτώσεις, αυτό θα είχε σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό. Εν τούτοις στην κρινόμενη περίπτωση η πλειοψηφία της Επιτροπής Ανταγωνισμού (5 μέλη) κρίνει, επί τη βάση των προσκομισθέντων από την γνωστοποιήσασα εταιρία στοιχείων, του περιεχομένου της καταθέσεως του ενώπιόν της εξετασθέντος μάρτυρος ως και των στοιχείων του φακέλου, αλλά και λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών, χαρακτηριστικών και παραγόντων που επικρατούν ή που επηρεάζουν την αγορά της ανθρακικής σόδας, ότι δεν υπάρχει δεσπόζουσα θέση της SOLVAY στη σχετική αγορά της ανθρακικής σόδας, ούτε ότι με την υπό κρίση συγκέντρωση θα υπάρξει σημαντικός περιορισμός του ανταγωνισμού στη σχετική αγορά της ανθρακικής σόδας.

Ειδικότερα:

- 1) Η ανθρακική σόδα είναι προϊόν ομοιογενές ως προς τη φύση και τα χαρακτηριστικά του, ανεξάρτητα από τον τόπο προέλευσης και τον τρόπο παραγωγής του, αποτελεί δηλ. «εμπόρευμα» (commodity) με τη γενική έννοια του όρου, και δεν υπάρχουν ειδικές προτιμήσεις μεταξύ των χρηστών (βιομηχανικών επιχειρήσεων) επειδή το εν λόγω προϊόν χρησιμοποιείται ως έχει ως πρώτη ύλη σε ορισμένες παραγωγικές διαδικασίες (υαλουργία, εξόρυξη μετεωρίτη, παρασκευή απορρυπαντικών και μεταλλουργία),
- 2) Τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας στην παραγωγή ανθρακικής σόδας έχουν λήξει και η σχετική τεχνογνωσία είναι ευρέως διαδεδομένη.
- 3) Το κόστος μεταφοράς του προϊόντος είναι σχετικά χαμηλό και δεν αποτελεί σημαντικό παράγοντα στη διαμόρφωση της τελικής τιμής του. Τούτο, εξ άλλου, προκύπτει από το υψηλό μερίδιο αγοράς η εταιρία SOLVAY έχει στην εθνική αγορά ανθρακικής σόδας, καίτοι το προϊόν της μεταφέρεται από την Ιταλία και Ισπανία, σε σύγκριση με τα χαμηλά μερίδια αγοράς των υπολοίπων ανταγωνιστριών της καίτοι τα προϊόντα τους διανύουν σημαντικά μικρότερη απόσταση για να φθάσουν στην Ελληνική αγορά.

- 4) Οι χρήστες ανθρακικής σόδας στη σχετική αγορά είναι λίγες μεγάλες επιχειρήσεις οι οποίες προβαίνουν σε μαζικές αγορές, επιλέγοντας τον προμηθευτή τους με αυστηρά οικονομικά κριτήρια, συνάπτοντας συνήθως ετήσιες συμβάσεις.
- 5) Επομένως, η διαφήμιση και τα δίκτυα διανομής δεν παίζουν κανένα ρόλο στη συγκεκριμένη αγορά.
- 6) Το συγκεκριμένο προϊόν παράγεται σε πολλές χώρες του κόσμου. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση παράγεται εκτός από την SOLVAY και από τις εταιρίες ICI, RHONE POULENC, AKZO, MATTHES & WEBER και CHEMISCHE FABRIK KALK.
- 7) Στην ως άνω αγορά δεν υπάρχουν εμπόδια στη διακίνηση του προϊόντος. Ιδιαίτερα, η «φυσική» ανθρακική σόδα που παράγεται στην Αμερική είναι φθηνότερη της ευρωπαϊκής χημικής ανθρακικής σόδας και έτσι ο υπερατλαντικός ανταγωνισμός είναι ισχυρός, τόσο μάλιστα που η Επιτροπή των Ε.Κ. είχε εφαρμόσει στο παρελθόν μέτρα αντιντάμπινγκ στις εισαγωγές «φυσικής» ανθρακικής σόδας από τις Η.Π.Α. (XX Έκθεση Ανταγωνισμού της Επιτροπής των ΕΚ, 1990 σελ.94).
- 8) Ούτε στην εθνική αγορά υφίστανται εμπόδια στη διακίνηση του προϊόντος. Τα μέτρα αντιντάμπινγκ κατά των εισαγωγών ανθρακικής σόδας από τις Ην. Πολιτείες έχουν καταργηθεί από το Σεπτέμβριο του 1990, ενώ οι εισαγωγές από Τουρκία αλλά και από τις πρώην ανατολικές χώρες και συγκεκριμένα από Ρουμανία (2 εργοστάσια), Ουκρανία και Πολωνία, μπορούν σήμερα να πραγματοποιηθούν ευκολότερα .
- 9) Η ελληνική αγορά ανθρακικής σόδας είναι πολύ μικρή (1,3% της αγοράς της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 0,25% της διεθνούς αγοράς) και θα μπορούσε να είναι σχετικά εύκολο για τις παραγωγικές επιχειρήσεις του εξωτερικού να εισέλθουν άμεσα στην αγορά αυτή και να καταλάβουν σημαντικό ποσοστό χωρίς ν' αυξήσουν σημαντικά την παραγωγή τους. Το γεγονός ότι οι μεγάλοι και ισχυροί ευρωπαίοι παραγωγοί δεν έχουν παρουσία στην ελληνική αγορά τουλάχιστον την τελευταία τριετία οφείλεται, κατά την κρίση της Επιτροπής, στο χαμηλό επίπεδο τιμών που έχει διαμορφωθεί στην αγορά .
- 10) Από τα παραπάνω συνάγεται ότι ο πραγματικός αλλά και ο δυνητικός ανταγωνισμός στην ελληνική αγορά ανθρακικής σόδας είναι υπαρκτός και ότι το υψηλό μερίδιο αγοράς της SOLVAY δεν οφείλεται σε έλλειψη εναλλακτικών επιλογών από μέρος των αγοραστών αλλά σε άλλους λόγους όπως στην οικονομική ισχύ και τους ευνοϊκότερους όρους πώλησης της SOLVAY (που είναι, ακριβώς, το αποτέλεσμα έντονου ανταγωνισμού) στην συνέπεια της στις παραδόσεις. Τούτο, άλλωστε, επιβεβαιώνεται από την έντονη διακύμανση των μεριδίων των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην ελληνική αγορά ανθρακικής σόδας και κυρίως της SOLVAY. Χαρακτηριστικό είναι ότι από πελάτες της SOLVAY στην Ελλάδα, παρασχέθηκαν στην Επιτροπή Ανταγωνισμού πληροφορίες περί του ότι η SODI δεν βρίσκεται σε καλή κατάσταση με αποτέλεσμα να μην μπορούν οι πελάτες της να βασισθούν σε παραγγελίες προς αυτήν, καθώς και περί του ότι η SODI είναι σήμερα πιο ακριβή από τη SOLVAY και ότι, για τους λόγους αυτούς, έπαυσαν να προμηθεύονται ανθρακική σόδα από τη βουλγαρική εταιρία. Κατά την άποψη των πελατών αυτών, η εξαγορά της SODI από τη SOLVAY θα έχει σαν αποτέλεσμα την καλύτερη λειτουργία των παραγωγικών μονάδων της SODI, την παραγωγή

προϊόντος καλύτερης ποιότητας και με χαμηλότερο κόστος προς όφελος των ελλήνων αγοραστών.

- 11) Εξάλλου, η εξάλειψη της SODI ως ανταγωνιστή της SOLVAY στην ελληνική αγορά δεν αναμένεται να περιορίσει τις εναλλακτικές λύσεις των επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν ανθρακική σόδα, δεδομένης της ύπαρξης άλλων επιχειρήσεων στη γενικότερη περιοχή, όπως στην Τουρκία, στη Ρουμανία (2 εργοστάσια), στην Ουκρανία (Κριμαία) και στην Πολωνία, αλλά και των λοιπών δυτικοευρωπαϊκών επιχειρήσεων, καθώς και των υπερατλαντικών επιχειρήσεων.

Κατά την άποψη όμως δύο (2) μελών της Επιτροπής, υφίσταται δεσπόζουσα θέση της SOLVAY στη σχετική αγορά, η οποία με την εξαγορά της SODI θα ενισχυθεί. Ο δυνητικός ανταγωνισμός θεωρείται ότι δεν είναι ισχυρός δεδομένου ότι: (α) Η τιμή διάθεσης των προϊόντων της SOLVAY στην Ελλάδα είναι η χαμηλότερη στην Ευρώπη, αρκετά μακριά μάλιστα από την τιμή στην οποία μπορούν να προσφέρουν οι άλλες επιχειρήσεις του κλάδου αυτού και (β) Το ποσοστό συμμετοχής του κόστους μεταφοράς στη διαμόρφωση τελικής τιμής των σχετικών προϊόντων είναι τουλάχιστον 10% και αυξομειώνεται ανάλογα με την απόσταση. Απομένει να εξετασθεί η συγκεκριμένη εξαγορά υπό το πρίσμα της εξυγιαντικής συγκέντρωσης. Οι προϋποθέσεις επιτρεπτού μίας τέτοιας συγκέντρωσης σύμφωνα με τα κριτήρια στο κοινοτικό επίπεδο είναι οι ακόλουθες: (i) Η εξαγοραζόμενη επιχείρηση πρόκειται να εξαφανισθεί στο άμεσο μέλλον από την αγορά, αν δεν αποκτηθεί από την εξαγοράζουσα, (ii) Το μερίδιο αγοράς της εξαγοραζόμενης θα μεταβεί, ούτως ή άλλως σ' αυτήν που την αποκτά, (iii) Η αποκτώμενη επιχείρηση αποκλείεται να εξαγοραστεί από άλλη επιχείρηση, οπότε οι συνέπειες ως προς τον ανταγωνισμό θα ήταν επουσιώδεις. Όταν πληρούνται σωρευτικώς οι ανωτέρω προϋποθέσεις δεν θεωρείται ότι η συγκέντρωση, η οποία κανονικά μπορούσε να οδηγήσει στη δημιουργία ή ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης, προκαλεί αυτό το αποτέλεσμα. Στην κρινόμενη υπόθεση, ακόμα και αν ήθελε θεωρηθεί ότι η εξαγοραζόμενη επιχείρηση θα εξαφανιζέτο σε σύντομο χρονικό διάστημα από την αγορά αν δεν πραγματοποιείτο η συγκέντρωση, δεν συντρέχουν οι υπόλοιπες δύο προϋποθέσεις. Και συγκεκριμένα από την ακροαματική διαδικασία προέκυψε ότι το μερίδιο της SODI δεν θα προσαύξανε το μερίδιο της SOLVAY, επί πλέον δεν υφίσταται και άλλος υποψήφιος αγοραστής. Εν όψει των ανωτέρω κρίνεται ότι δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της εξυγιαντικής συγκέντρωσης και τα ανωτέρω δύο μέλη της Επιτροπής θεωρούν ότι η Επιτροπή θα έπρεπε, με τα κριτήρια που προβλέπονται από το νόμο, να απαγορεύσει τη συγκέντρωση και ότι τα επιχειρήματα που προβάλλουν οι αιτούντες θα μπορούσαν να ληφθούν υπόψη μόνον στα πλαίσια έκδοσης Υπουργικής Απόφασης κατ' άρθρο 4γ εδ.3 του ν. 703/77, όπως ισχύει.

Με βάση τα παραπάνω κρίνεται κατά πλειοψηφία ότι η απόκτηση του ελέγχου της SODI από την SOLVAY αναμένεται μεν να ενισχύσει την ήδη σημαντική θέση που η εξαγοράζουσα εταιρία κατέχει, δεν πρόκειται όμως να έχει ως αποτέλεσμα τον σημαντικό περιορισμό του ανταγωνισμού στην σχετική αγορά της ανθρακικής σόδας.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού διαπιστώνει, κατά πλειοψηφία, ότι δεν συντρέχει λόγος απαγόρευσης της συγκέντρωσης των εταιρειών SOLVAY SA και SODI PLC, που γνωστοποιήθηκε την 27.11.1996.

Η απόφαση εκδόθηκε την 27 Φεβρουαρίου 1997.

Η παρούσα απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο Πρόεδρος

Ο Συντάξας την Απόφαση

Ευάγγελος Περάκης

Παναγιώτης Μαντζουράνης

Η Γραμματέας

Αλεξάνδρα - Μαρία Ταραμπίκου